

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

Ο.Π. ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

Α. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ – ΗΘΙΚΑ ΝΙΚΟΜΑΧΕΙΑ (Ενότητες 4,5,6)

Ενότητα 4

...Καὶ ἐνὶ δὴ λόγῳ ἐκ τῶν ὁμοίων ἐνεργειῶν αἱ ἕξεις γίνονται. Διὸ δεῖ τὰς ἐνεργείας ποιάς ἀποδιδόναι· κατὰ γὰρ τὰς τούτων διαφορὰς ἀκολουθοῦσιν αἱ ἕξεις. Οὐ μικρὸν οὖν διαφέρει τὸ οὕτως ἢ οὕτως εὐθὺς ἐκ νέων ἐθίζεσθαι, ἀλλὰ πάμπολυ, μᾶλλον δὲ τὸ πᾶν.

Ενότητα 5

Σημεῖον δὲ δεῖ ποιεῖσθαι τῶν ἕξεων τὴν ἐπιγινομένην ἡδονὴν ἢ λύπην τοῖς ἔργοις· ὁ μὲν γὰρ ἀπεχόμενος τῶν σωματικῶν ἡδονῶν καὶ αὐτῶ τούτῳ χαίρων σῶφρων, ὁ δ' ἀχθόμενος ἀκόλαστος, καὶ ὁ μὲν ὑπομένων τὰ δεινὰ καὶ χαίρων ἢ μὴ λυπούμενός γε ἀνδρείος, ὁ δὲ λυπούμενος δειλός. Περὶ ἡδονὰς γὰρ καὶ λύπας ἐστὶν ἡ ἠθικὴ ἀρετὴ· διὰ μὲν γὰρ τὴν ἡδονὴν τὰ φαῦλα πράττομεν, διὰ δὲ τὴν λύπην τῶν καλῶν ἀπεχόμεθα. Διὸ δεῖ ἡχθαί πως εὐθὺς ἐκ νέων, ὡς ὁ Πλάτων φησὶν, ὥστε χαίρειν τε καὶ λυπεῖσθαι οἷς δεῖ· ἢ γὰρ ὀρθὴ παιδεία αὕτη ἐστίν.

Ενότητα 6

Δεῖ δὲ μὴ μόνον οὕτως εἰπεῖν, ὅτι ἕξεις, ἀλλὰ καὶ ποία τις. Ῥητέον οὖν ὅτι πᾶσα ἀρετὴ, οὗ ἂν ἡ ἀρετὴ, αὐτὸ τε εὖ ἔχον ἀποτελεῖ καὶ τὸ ἔργον αὐτοῦ εὖ ἀποδίδωσιν, οἷον ἡ τοῦ ὀφθαλμοῦ ἀρετὴ τὸν τε ὀφθαλμὸν σπουδαῖον ποιεῖ καὶ τὸ ἔργον αὐτοῦ· τῇ γὰρ τοῦ ὀφθαλμοῦ ἀρετῇ εὖ ὁρῶμεν. Ὀμοίως ἡ τοῦ ἵππου ἀρετὴ ἵππον τε σπουδαῖον ποιεῖ καὶ ἀγαθὸν δραμεῖν καὶ ἐνεγκεῖν τὸν ἐπιβάτην καὶ μείναι τοὺς πολεμίους. Εἰ δὲ τούτ' ἐπὶ πάντων οὕτως ἔχει, καὶ ἡ τοῦ ἀνθρώπου ἀρετὴ εἴη ἂν ἡ ἕξις ἀφ' ἧς ἀγαθὸς ἄνθρωπος γίνεται καὶ ἀφ' ἧς εὖ τὸ ἑαυτοῦ ἔργον ἀποδώσει. Πῶς δὲ τούτ' ἔσται, ... ὧδ' ἔσται φανερόν, ἐὰν θεωρήσωμεν ποία τις ἐστὶν ἡ φύσις αὐτῆς.

A1. Να αποδοθούν στη νέα ελληνική τα υπογραμμισμένα αποσπάσματα.
(Μονάδες 10)

B1. Ποια είναι η σημασία της αγωγής και της παιδείας στη διαμόρφωση των έξεων, όπως φαίνεται στις ενότητες 4 και 5;

(Μονάδες 15)

B2α. Ποιες διαφοροποιήσεις παρατηρείτε στη σημασία της έννοιας «ήδονή» στην ενότητα 5; Να τις εντοπίσετε και να τις σχολιάσετε.

B2β. Ποιο νόημα δίνει στη λέξη «ἀρετή» ο Αριστοτέλης στην ενότητα 6 και πώς τη συσχετίζει με τις έξεις;

(Μονάδες 7,5+7,5)

B.3. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως σωστές ή λανθασμένες:

α. Ο Αριστοτέλης με το έργο του *Ηθικά Νικομάχεια* προσπαθεί να ορίσει το περιεχόμενο και τους στόχους δύο επιστημών, της ηθικής και της αγωγής.

β. Κατά τον Αριστοτέλη, ευδαιμονία είναι η κατάσταση της ψυχής με τους κανόνες της τέλει αρετής.

γ. Ο Αριστοτέλης πίστευε ότι για χάρη της αλήθειας δεν αξίζει να θυσιάζει κανείς τις προσωπικές του απόψεις.

δ. Ο Αριστοτέλης αναγκάστηκε να εγκαταλείψει την Αθήνα, όταν το πολιτικό κλίμα, που διαμορφώθηκε, ευνοούσε τα αντιμακεδονικά αισθήματα.

ε. Ο Θεόφραστος ίδρυσε την Ακαδημία, μια σχολή που διαφύλασσε και πρόβαλλε τις ιδέες του Αριστοτέλη.

(Μονάδες 10)

B4. α) Να βρείτε στο κείμενο λέξεις ετυμολογικά συγγενείς με τις ακόλουθες: **διένεξη, σωτήρας, άξονας, απρόσμενος, φάσμα.**

β) Να δώσετε την ετυμολογική προέλευση των λέξεων που ακολουθούν: **άκολουθοῦσι, άμπολου, άποτελεῖ, έπιβάτην, θεωρήσωμεν.**

Γ. ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ (Πλάτωνος, Γοργίας 519 Β-С)

Καίτοι ἔγωγε ἀνόητον πρᾶγμα καὶ νῦν ὀρῶ γιγνόμενον καὶ ἀκούω τῶν παλαιῶν ἀνδρῶν πέρι. αἰσθάνομαι γάρ, ὅταν ἡ πόλις τινὰ τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν μεταχειρίζηται ὡς ἀδικοῦντα, ἀγανακτούντων καὶ σχετλιαζόντων ὡς δεινὰ πάσχουσι· πολλὰ καὶ ἀγαθὰ τὴν πόλιν πεποιηκότες ἄρα ἀδίκως ὑπ' αὐτῆς ἀπόλλυνται, ὡς ὁ τούτων λόγος. τὸ δὲ ὅλον ψεῦδός ἐστιν· προστάτης γὰρ πόλεως [519c] οὐδ' ἂν εἷς ποτε ἀδίκως ἀπόλοιτο ὑπ' αὐτῆς τῆς πόλεως ἧς προστατεῖ. κινδυνεύει γὰρ ταῦτόν εἶναι, ὅσοι τε πολιτικοὶ προσποιοῦνται εἶναι καὶ ὅσοι σοφισταί. καὶ γὰρ οἱ σοφισταί, τᾶλλα σοφοὶ ὄντες, τοῦτο ἄτοπον ἐργάζονται πρᾶγμα· φάσκοντες γὰρ ἀρετῆς διδάσκαλοι εἶναι πολλάκις κατηγοροῦσιν τῶν μαθητῶν ὡς ἀδικοῦσι σφᾶς [αὐτούς], τοὺς τε μισθοὺς ἀποστεροῦντες καὶ ἄλλην χάριν οὐκ ἀποδιδόντες, [519d] εὖ παθόντες ὑπ' αὐτῶν.

σχετλιάζω: παραπονόυμαι οργισμένος

κινδυνεύει: εἶναι πιθανό

ἀποστερῶ μισθόν: δεν πληρώνω τα δίδακτρα

Γ1. Να γράψετε τη μετάφραση του κειμένου.

(Μονάδες 20)

Γ2. Να γράψετε τους ζητούμενους τύπους για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου:

ὀρῶ: το β' ενικό πρόσωπο προστακτικής αορίστου β' στην ίδια φωνή

παλαιῶν: τον ίδιο τύπο στον συγκριτικό βαθμό

αἰσθάνομαι: το γ' πληθυντικό πρόσωπο προστακτικής παρακειμένου

ἀνδρῶν: την κλητική ενικού

πάσχουσι: το β' πληθυντικό πρόσωπο ευκτικής μέλλοντα

ἀγαθά: το επίρρημα στον θετικό βαθμό

ἀποδιδόντες: το γ' πληθυντικό υποτακτικής αορίστου β' στη μέση φωνή

ψεῦδος: τη δοτική ενικού

προσποιοῦνται: το β' ενικό πρόσωπο οριστικής παρατατικού στην ίδια φωνή

χάριν: την κλητική ενικού

Γ3α. Να αναγνωρίσετε συντακτικά τους ακόλουθους όρους:
τῶν (πολιτικῶν) **ἀνδρῶν**, **ἀδικοῦντα**, **ὑπ' αὐτῆς** (ἀπόλλυνται), **πόλεως**,
τᾶλλα.

(Μονάδες 5)

Γ3β. εὖ παθόντες: Να αναλύσετε τη μετοχή στην αντίστοιχη δευτερεύουσα πρόταση.

(Μονάδες 2)

Γ3γ. πολλὰ καὶ ἀγαθὰ τὴν πόλιν πεποιηκότες ἄρα ἀδίκως ὑπ' αὐτῆς ἀπόλλυνται: Να μετατρέψετε, με όλους τους δυνατούς τρόπους, τον ευθύ λόγο σε πλάγιο με ρήμα εξάρτησης το «**Οὗτος ἔλεγε**».

(Μονάδες 3)

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ:

ΚΑΡΑΒΑΣΙΛΑ ΑΓΓΕΛΙΚΗ - ΚΑΡΑΠΠΕΡΗ ΑΘΑΝΑΣΙΑ

ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΓΙΩΤΑ - ΣΥΡΜΟΣ ΜΙΛΤΟΣ

ΧΑΝΤΖΟΥΛΗ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ - ΧΡΗΣΤΑΚΗ ΚΑΤΕΡΙΝΑ

ΨΩΜΑ ΑΡΕΤΗ

